

Das Latweeschu lauschu draugs.

1834. 11. Janwar.

2ten lappa.

Zaunas sinnas.

No Leales pilssehtas, Zggauu semmê. Zeenigam Leales mahzitajam draugs dshwo Pehsterburgâ. No ta winsch preeksch pahri neddetahm grammatinu dabbuja, kas winnam stahstija, ka scho seemu dsikkâ Kreewu semmê pa daschahm puffedm leels maises truhkums effoht, bet ka augsti zeenigs Keisers, to dabbutjis sinnah, schehligâ prahâ jau tublihn wissahm teefahm effoht pawehlejis, teem nabbdasineem palihdseht: teem, kas wehl warroht strahdaht, darbu doht un labbi makfah, un nespehjeem maises bes makfas isdallih. Drihs pehz tam winsch pats effoht brauzis us Massawu; — kâ laudis teize, — tik tadeht, ka pats tur jo labbaki warretu raudsiht, woi teefas arri tâ, kâ winnahm bija pawehlehts, pahre teem nabbageem gahdajoh. — Mahzitajam irr fullainis: Zggauns no dsimmuma; tam winsch scho grammatu, ko no Pehsterburges bija dabbutjis, preekschâ lassija, un schim no teem wahrdeem pahre to leelu truhkumu Kreewu semmê un pahre augsti zeeniga Keisera schehlastibu firds pa mutti gribbeja kahpt ahra. — Pehz pahri deenimahm atnahze pee mahzitaja daschi no winna pascheem fainneekem lihds ar draudses wezzaku un fazzija: "Zeenigs mahzitajs! Mums gauschi bija schehl, kad no juhfu fullaina dabbutjam sinnah, kahdu baddu tee lautini dsikkâ Kreewu semmê schai gaddâ zeefchoht, bet meh's arri leelâ preekâ preezajamees, dsirredami, ar kahdu schehligu prahdu augsti zeenigs Keisers, muhsu mihtajs semmes tehws, pahre winneem gahdajoh un pats effoht brauzis turp, winneem wehl jo labbaki palihdseht. — Kad nu Deews schehligajs jau pahri gaddus muhsu lauzinus tik apfwehtijis, ka ne ween nodohschanas bet arri parradus warrejam makfah, tad meh's, tam Wissuaugstakam par to pateikdami, arri atsistam, ka mums pehz sawas swehtas tizzibas nahkabs, saweem nelaimigeem brahleem Kree-

wu semmê mihlestibu parahdiht un palihdseht, zif eespehjam Tadeht 12 muz-
 zas rudsu effam samettuschi un juhs, zeenigu tehwu, luhdsam, muhsu masu dah-
 wanu sanemt un teem peesuhtht, kurreem ta wisswairak buhtu waijadfiga.“ —
 Mahzitajs pahr scho sawu draudses behrnu schehligu un kristigu prahthu gan tohti pree-
 zajahs, bet winneem arri starp zitteem mihligeem wahrdeem fazzija: "Gruehti buhs,
 juhfu dahwanu tik leelâ gaisa gabbalâ teem nabbageem peesuhtht.“ Bet winni
 atbildeja: "Juhf, zeenigs tehws, jau zittkahrt brihscham preeksch mums grah-
 matas un naudas muhsu behrneem un raddeem, kas Keisera deenestâ irr, esseet
 suhtijusch, ir kad tee pee pascheem wissstahakeem rohbescheem dsihwoja; un il-
 reis dabbujam sinu atpakkat, ka wiss winneem riktigi bija nahzis rohkâ. To
 paschu mums arri tee no winneem irr apleezinajusch, kas pehylaikâ, walkas is-
 luhguschees, tē atpakkat nahze, raddus apraudsiht. Râ tad nu, — ja juhf muhsu
 wahrdâ zeenigu gubernatoru luhgtut, lai zif warredams pahr to gahda, — muhsu
 dahwana ne arri nahktu turp, fur palihga waijaga? Misteem waldneefkeem taf
 jau facta sawu kauschu nohte sinnama!“ — No leela preeka pahr scheem gudreem
 wahrdeem mahzitajs ne sinnaia, fo atbildeht; noschdachs un paschâ laikâ gubbet-
 natoram grahmatu rakstija, kurrâ luhdse, lai nospreesch, moi winnam ta labbiba
 patte, fo winna fainneeki mihligâ prahâ preeksch teem nabbageem dsikkâ Kreewu
 semmê sabehruschi, moi tee 150 rubli papihra naudas, zif winna geld, effoht ja-
 fuhsta us Nehweli, un lai zif spehdams gahda, ka schi dahwana, kautgan naw
 leela, taf teem nabbageem riktigi nahktu rohkâ, kam wisswairak par preeku buh-
 tu. — Deews, atmakfa scheem Jggauunu fainneefkeem to mihligu prahthu, ar fo
 sawus nabbagus brachtus irr apdahwinajusch, dohd', ka winni sawâ laikâ no
 tawa Dehla muttes schohs wahrdsus dabbu dsirdeht: "Ro juhf weenam no scheem
 manneem wisswasakeem brahteem darrijusch, to juhf man essat darrijusch,“ un
 palihd' wisseem laudim peeaugt ihstena mihlestibâ un schehlastibâ.

No Ahrensburges pilssehtas, Sahmu semmê. Weens Kirgis-Ka-
 sahks, kas tannê pilssehtâ garmison-saldatôs dsihwo un no masahm deenahm
 pee Turku tizzibas irr turrejees, wisseem laudim par brihnoschannu ihfâ laikâ Jggau-
 nu wallodu eemahzijeas, jau pehz pahri deenahm pratte grahmatas lassihht. Tas, no
 Keisera isluhdsees walkas, pagahjuschâ mehnefi Jggauunu basnizâ few lifke kristihht.

No Bengatenes walsts, Aust-Indijes semmê. Wezz, wezzôs lai-
 fôs sischu drehbes bija tik dahrgas, ka tiffat kehni winnas walkaja. Zeem

atneffe kohpmanni winnas jau gattawas no Aust-Indijes un Sihneseru semmes; bet tobrihd' neweens weenigs zilweks zittâs pafaules mallâs ne sinnoja, fur Indijeri un Sihneseri winnas sadabbuja, woi no kahdeem brihnischkeem deegeem pafchi winnas fataifija: jo tee lohti fargajahs sawu gudribu zitteem doht sinnamu. — Zif kad jau peej simts gaddi pehz Kristus dsimschanas bija pagahjuschi, tad diweem muhkeem tannis semmês isdewahs, winnu gudribu panahft. Utradde brihnodamees, ka sihde ne effoht zitta leeta, ne fâ tee itt smalki paweddeni, fo tahrpi wehrpj, kurreus sauз sifschu tahrpus, un kas tur meschôs us Muhl-ohgu kohkeem dsihwo, kurreu lappas winneem par ehdamu. — Schee tahrpi gluschi tâ isfkattahs, fâ tee kahpuri, kas pee mums us ahbelehun un zitteem kohkeem dsihwo. Jauni wiini, pawassarai nahkoht, tâpatt fâ schee, isleen no pautineem, kas leelafinam, ne fâ putrainu grandini. Usauguschu arri eewehrpjahs masôs sifschu kammolindôs un tur eekschâ par kuhneem pahrwehrtahs. Labbu laizinu flussi tâ gullejuschu, pahrwehrtahs atkal par maseem putneem jeb taurineem, eurby no eekschenes sawam kammolam zauruminu, nahf zaur to pee gaismas, un sfreen pameschu apfahrt, kamehr sagahjuschees perrina un nosprahgst. — Bet tee kahpuri muhsu semmê, kaut gar arri eewehrpjahs, zittadi sawus kammolus ausch: winneem paweddens ikbrihd' trubht un tapehz tif pa maseem gabbaleem wehrpj. Bet sifschu tahrps, labba wehrpeja, iswehrpj wiffu sawu kammotu no weena pascha paweddena, kas pahri simts ohlefschu irr garrumâ. Lufk! no tahda kammofta tew branga notihfchana! Bet tew buhs steigtees, winnu notiht, ka putnisch ne agrafi iskuhnejahs un ah râ nahf; jo kad jau to zauruminu irr taifijis, tad taws brangs paweddens irr gabbal' gabbalôs. Drohschaki warrest buht, kad kammolus papreeksch eelikfi farstâ uhdent, jo tad winnu eekschâ tahrps drihf buhs fapluzzinachts. — Schahs gudribas tee abbi muhki tur tahtâ semmê fleppeni panahze, kameklejahs labbu sawu tahrpu-pautinu, eebehre winnus sawôs isdohberôs zella speekôs, fluffinam isgahje no tahs semmes ah râ un, Konstantinopeles pilsfeh tâ nahkuschu, audsinaja tahrpus, zif warredami, winnu paweddenus lifke sawehrt deegôs, lifke wiffadas sifschu drehbes aust, un fapelnija leelu pulku naudas. Zif pee mirschanas wiini zitteem laudin sawu sfunsti mahzija. Un arri schee to tif zeeti slehpe, ka atkal sesch simts gaddi pagahje, kamehr laudis Itahlies semmê to dabuja: sinnaht un arri sahje sifschu drehbes aust. — Wahzsemmê laudis tif preeksch simts gaddeem sahje sifschu tahrpus audsinahf. Audsina winnus istabâs;

jo gais tur naw tif filts, ka winnus warretu list ahrâ, un arri muhl-ohgu-
 kohki laukâ tur ne mas ne isdohdabs. — Widsemme un Kursemme wehl ne wees-
 nam zilwekam naw nahjis prahâ, arri dohteas us sishchu tahrpu audsinaschanu. —
 Ja Wahzsemme laimojahs, kapeh; tad ne arri pee mums? — Aust-Indijes sem-
 me, Bengalenes walsti, ne senn wehl zittu tahdu tahrpu irr usgahjuschi, kas
 wehl labbaku un stiprafu paweddeni dohd, un kas ne buhdams tif brihnum' wah-
 rigs, kâ tas wezs sishchu tahrps, laikam arri aufstakâs semmes eedsihwohsees.

No Konstantinopeles pilssehtas, Turku semme. Tannî pilsseh-
 tâ daschi nammi tif tuhwu pee juhreas irr buhwehti, ka ikkatra leeta, kas tur no
 teem lohgeem us juhreas puffi iskriht, tif juhreas dibbenâ irr ja-mekle. Tah-
 dâ nammâ arri weens no teem Kreewu wirsueekeem dsihwoja, ko muhsu augsti
 zeenigs Keisers shehligâ prahâ Turku Keiseram par palihgu bija fuhcijis. Schim
 fungam no behnina lohgeem iskritte lohti dahrgs traufs un eekritte juhreâ, kas
 tannî weeta 10 lihds 12 pehdas dsikkumâ bija. Kreewi mekleja ar tihkleem un
 kekseem, un traufu ne warreja panahkt. Atnahze Turkis un fazzija: "Juh,
 draugi, wehl ne sinnait muhsu skunsti. Mums naw gruhti, paschâ wehtras lai-
 kâ dabbuht redseht, fur kahda leeta juhreas dibbenâ gull. Tif drufjin' eljes us-
 leijam uhdenim wirsû, tad skaidri lihds pascham appakscham warram redseht." —
 Kreewi darrija, kâ Turkis bija mahzijis, un peh; ihfa brihtina traufs winneem
 bija rohâ.

No Seemel-Amerikas. Preeksch pee; gaddeem tur schahds tahds kungs
 sahze leelitees: pats effoht jaunu skunsti isgudrojis, kâ wissadus kohku augtus,
 arri kahpohstus, rutkus un zittas tahdas saknes ilgu laiku warroht paglabbahr
 prischas. Zeefa isprohwejusî, winnam par to labbu isdohmqaschanu sawadu goh-
 da-grahmatu liffe israkstih. Bet drihs peh; tam zitti kungi zehlahs un ar
 skaidreem wahrdeem apleezinaja, ka schi skunste pawissam ne effoht jauna, bet
 itt wezza. Winsch apberroht augtus un saknes ar fauseem, smalkeem ohglu
 milteem; — un finnam, tee palihds. Jau wezzôs laikôs laudis ir brihscham
 galku tâ effoht glabbajuschî, kad garu zellu bija ja-fuhâ.

Brihw drikkht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napierky.